

БУТЧЕНКО Т. І.,

orcid.org/0000-0003-0671-1500

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії,
публічного управління та соціальної
роботи,
(Запорізький національний університет)

КРАСНОКУТСЬКИЙ О. В.,

orcid.org/0000-0002-7818-2284

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії,
публічного управління та соціальної
роботи,
(Запорізький національний університет)

АНІЩЕНКО М. А.,

orcid.org/0000-0001-6342-4829

доктор наук з державного управління,
доцент, професор кафедри психології
та соціальної роботи,
(Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради)

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.6.80>

ПРАВОВИЙ СТАТУС СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ГАРАНТІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті здійснено комплексне дослідження правового статусу соціальних працівників в умовах воєнного стану, концептуалізовано виклики та гарантії їх професійної діяльності. Останнім часом актуалізується потреба у комплексному аналізі механізмів правового регулювання соціальної роботи на предмет їх відповідності сучасним викликам, а також у визначенні проблемних аспектів забезпечення належних умов професійної діяльності соціальних працівників. Метою статті є концептуальний аналіз особливостей правового статусу соціальних працівників в умовах воєнного стану, виявлення основних нормативно-правових прогалин і колізій у регулюванні їх професійної діяльності, а також в обґрунтування напрямів удосконалення системи правових гарантій, спрямованих на забезпечення безпечного, ефективного та професійно захищеного здійснення соціальної роботи в умовах воєнних і повоєнних трансформацій. У висновках наголошується, що подальше вдосконалення правового регулювання статусу працівників, що зайняті соціальною роботою на професійних засадах, має бути спрямоване на: нормативне закріплення особливостей здійснення соціальної роботи в умовах воєнного стану; уніфікацію термінологічної моделі правового статусу працівників у галузі соціальної роботи;

запровадження спеціальних гарантій безпеки праці та страхування професійних ризиків; удосконалення механізмів кадрового забезпечення системи соціальних послуг у період мобілізації; нормативне врегулювання кризової супервізії та психологічної підтримки фахівців. Реалізація цього сприятиме формуванню більш адаптованої до воєнних викликів моделі правового статусу соціального працівника та забезпечить належний баланс між обсягом професійної відповідальності й рівнем правових гарантій його діяльності.

Ключові слова: *правовий статус, нормативно-правове регулювання, соціальні працівники, професійна діяльність, воєнний стан.*

Butchenko T. I., Krasnokutskyi O. V., Anishchenko M. A. Legal status of social workers under martial state: challenges and guarantees of professional activity

The article carries out a comprehensive study of the legal status of social workers in martial law, conceptualizes the challenges and guarantees of their professional activities. Recently, the need for a comprehensive analysis of the mechanisms of legal regulation of social work has become more urgent in terms of their compliance with modern challenges, as well as in identifying problematic aspects of ensuring proper conditions for the professional activities of social workers. The purpose of the article is a conceptual analysis of the features of the legal status of social workers in martial law, identifying the main regulatory gaps and conflicts in the regulation of their professional activities, as well as substantiating the directions for improving the system of legal guarantees aimed at ensuring safe, effective and professionally protected implementation of social work in conditions of war and post-war transformations. The conclusions emphasize that further improvement of the legal regulation of the status of workers engaged in social work on a professional basis should be aimed at: normative consolidation of the features of the implementation of social work in martial law; unification of the terminological model of the legal status of workers in the field of social work; introduction of special guarantees of labor safety and insurance of professional risks; improvement of mechanisms of personnel provision of the social services system during the period of mobilization; normative regulation of crisis supervision and psychological support of specialists. The implementation of this will contribute to the formation of a model of the legal status of a social worker more adapted to military challenges and will ensure the proper balance between the scope of professional responsibility and the level of legal guarantees of his activities.

Key words: *legal status, regulatory and legal regulation, social workers, professional activity, martial law.*

Вступ. Актуальність і постановка проблеми у загальному вигляді. Масове внутрішнє переміщення населення, збільшення кількості осіб, які втратили житло, засоби існування або зазнали фізичних і психологічних травм, зумовлюють суттєве зростання потреби у соціальній підтримці та розширенні обсягів соціальних послуг. Забезпечення такої підтримки покладається насамперед на соціальних працівників, які здійснюють оцінювання потреб, організовують соціальний супровід, координують допомогу та забезпечують міжвідомчу взаємодію. Поряд із цим у період воєнного стану реалізація цих професійних функцій відбувається в умовах підвищених безпекових ризиків і нестабільності інституційного середовища, що істотно ускладнює їх виконання.

Своєю чергою, чинне нормативно-правове регулювання професійної діяльності соціальних працівників переважно сформоване для умов стабільного функціонування соціальної системи. За таких обставин виникає потреба у комплексному аналізі механізмів

правового регулювання соціальної роботи на предмет їх відповідності сучасним викликам, а також у визначенні проблемних аспектів забезпечення належних умов професійної діяльності соціальних працівників. Зазначене завдання має комплексний характер і передбачає дослідження різних складових нормативного забезпечення соціальної сфери – галузевого, трудового, адміністративного права, законодавства у сфері національної безпеки та оборони тощо. Його ключова складова – аналіз правового статусу працівників, які здійснюють соціальну роботу на професійних засадах, оскільки саме через категорію правового статусу розкривається система їхніх прав, обов'язків, гарантій і відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про проблематику правового статусу працівників в Україні час від часу з'являються наукові публікації й цікаві розвідки (Гордеюк А., Жила А., Івчук Ю. та ін.) [1; 2]. Проте, за усталеною традицією, без належної уваги дослідників, насамперед, юристів-правознавців, залишається саме правовий статус соціальних працівників, зокрема й специфіка такого статусу в умовах воєнного стану.

Формулювання цілей і завдань статті. Мета цієї статті і полягає в аналізі особливостей правового статусу соціальних працівників в умовах воєнного стану, виявленні основних нормативно-правових прогалин і колізій у регулюванні їх професійної діяльності, а також в обґрунтуванні напрямів удосконалення системи правових гарантій, спрямованих на забезпечення безпечного, ефективного та професійного захищеного здійснення соціальної роботи в умовах воєнних і повоєнних трансформацій.

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціально-правових методів, використання яких зумовлене необхідністю аналізу співвідношення нормативного регулювання соціальної роботи та практики його реалізації в умовах воєнного стану. За допомогою системного методу правовий статус соціального працівника розглянуто як складову механізму реалізації державної соціальної політики та функціонування системи соціальних послуг. Нормативно-правовий аналіз використано для дослідження чинного законодавства України у сфері соціальних послуг і виявлення його відповідності умовам воєнного стану. Функціональний метод застосовано для оцінки дієвості правових норм у забезпеченні належних умов праці та професійного захисту соціальних працівників у кризових обставинах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У цій статті поняття «соціальний працівник» використовується як узагальнюючий термін для позначення найманих працівників, які професійно здійснюють соціальну роботу в системі надання соціальних послуг.

Разом із цим з огляду на те, що в чинному законодавстві вживаються різні понятійні конструкції для позначення осіб, які на професійних засадах здійснюють соціальну роботу («фахівець із соціальної роботи», «працівник надавача соціальних послуг», «соціальний працівник», «соціальний робітник»), методологічно необхідним є попереднє з'ясування змісту поняття «соціальна робота» як юридичної категорії. Таке уточнення має принципове значення для визначення кола нормативно-правових актів, що підлягають аналізу при дослідженні правового статусу працівників, для яких соціальна робота – професія. Зокрема для вирішення питання щодо можливості залучення норм Закону України «Про соціальні послуги» [3], який безпосередньо не оперує терміном «соціальна робота».

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» [4], соціальна робота визначається як професійна діяльність, спрямована на запобігання, мінімізацію негативних наслідків та подолання складних життєвих обставин, а також на посилення здатності осіб до реалізації власного життєвого потенціалу. У цьому ж Законі фахівець із соціальної роботи розглядається як особа, яка має відповідну професійну кваліфікацію та здійснює професійну діяльність у сфері надання соціальних послуг та/або соціальної роботи відповідно до законодавства.

Натомість Закон України «Про соціальні послуги» у ст. 1 визначає соціальні послуги як дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, їх подолання або мінімізацію негативних наслідків, а також закріплює інституційних суб'єктів їх надання – юридичних та фізичних осіб, внесених до відповідного реєстру. Таким чином, якщо перший закон

(Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю») акцентує увагу на професійній діяльності як такій, то другий (Закон України «Про соціальні послуги») – на організаційній формі її реалізації.

Аналіз змісту ст. 6-1 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» свідчить, що соціальна робота охоплює не лише безпосереднє надання соціальних послуг, а й оцінювання потреб, планування, координацію, організацію доступу до різних форм підтримки та моніторинг результатів. Отже, діяльність із надання соціальних послуг структурно включена до процесу соціальної роботи.

Тобто незважаючи на відсутність у Законі України «Про соціальні послуги» терміна «соціальна робота», регульована ним діяльність є складовою соціальної роботи у функціональному та юридичному розумінні. Відтак норми зазначеного Закону мають бути розглянуті в ході аналізу правового статусу осіб, які професійно здійснюють соціальну роботу, зокрема у частині гарантій їх трудової та організаційної діяльності.

На законодавчому рівні права та обов'язки фахівців із соціальної роботи безпосередньо визначені у ст. 3 та ст. 13 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю». Відповідно до ст. 3 зазначеного Закону фахівці із соціальної роботи належать до суб'єктів соціальної роботи, а отже на них поширюються права й обов'язки, встановлені для таких суб'єктів ст. 13 цього Закону.

Аналіз зазначених норм дозволяє визначити основні змістовні компоненти правового статусу фахівця із соціальної роботи з сім'ями, молоддю та дітьми: право на участь у формуванні та реалізації соціальної політики, зокрема право вносити пропозиції до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо вдосконалення соціальної роботи; право укладати договори з підприємствами, установами та організаціями, створювати спеціалізовані формування, залучати благодійні та інші ресурси; інформаційні та дослідницькі права, що включають можливість отримання інформації та проведення соціологічних досліджень; представницькі та правозахисні повноваження, зокрема право представляти інтереси клієнтів та сприяти забезпеченню їх доступу до безоплатної правничої допомоги.

В умовах воєнного стану зазначені права набувають особливої ваги, оскільки соціальні ризики характеризуються високою динамікою, а потреби населення змінюються внаслідок масового переміщення, руйнування інфраструктури та зростання гуманітарних викликів. Водночас законодавство не деталізує спеціального порядку реалізації цих повноважень у кризових умовах, зокрема в ситуації зміни суб'єкта управління: перехід повноважень до військових адміністрацій (ст. 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану») [5], що може ускладнювати практичне здійснення відповідних прав.

Поряд із правами закон встановлює і професійні обов'язки фахівців із соціальної роботи: сумлінне здійснення соціальної роботи, дотримання принципів гуманності, недискримінації, поваги до гідності особи, а також збереження конфіденційності отриманої інформації. У період воєнного стану виконання цих обов'язків відбувається в умовах підвищеного психологічного навантаження та дефіциту ресурсів, що, на нашу думку, створює додаткові професійні виклики.

Організаційно-інституційна складова правового статусу соціального працівника визначається також положеннями ст. 13 Закону України «Про соціальні послуги», яка встановлює професійні вимоги до працівників надавачів соціальних послуг, умови здійснення діяльності та гарантії їх праці. Законодавець визначає, що працівники надавачів соціальних послуг здійснюють діяльність на професійній основі відповідно до встановлених кваліфікаційних вимог, проходять атестацію, підвищують кваліфікацію, а їх трудова діяльність має бути належним чином організаційно та матеріально забезпечена. До гарантій професійної діяльності належать: забезпечення належних умов праці; можливість підвищення кваліфікації; проведення профілактичних медичних оглядів; захист професійної честі, гідності та ділової репутації; забезпечення спеціальним одягом, інвентарем, засобами пересування; організація супервізії.

Аналіз зазначених гарантій у контексті воєнного стану свідчить про їх універсальний, «мирний» характер. Закон не містить спеціальних положень щодо забезпечення безпеки працівників

надавачів соціальних послуг на територіях наближених до бойових дій, страхування професійних ризиків, компенсацій у разі шкоди, заподіяної під час виконання службових обов'язків в умовах підвищеної небезпеки, а також особливостей організації супервізії у кризових обставинах.

Таким чином, правовий статус працівників надавачів соціальних послуг у його нормативному вимірі формально охоплює права, обов'язки та гарантії професійної діяльності. Проте в умовах воєнного стану виявляється дисбаланс між обсягом професійної відповідальності та рівнем спеціальних правових гарантій, що актуалізує потребу в адаптації чинної нормативної моделі до сучасних воєнних викликів.

Аналіз спеціального законодавства свідчить про певну асиметрію у визначенні елементів правового статусу працівників, задіяних у сфері соціальної роботи та надання соціальних послуг. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» безпосередньо визначає права та обов'язки фахівців із соціальної роботи як суб'єктів соціальної роботи. Водночас цей закон не містить системно сформульованого блоку гарантій професійної діяльності таких фахівців (матеріальних, організаційних, трудових), залишаючи відповідні питання поза межами спеціального регулювання.

Додатковою проблемою є відсутність єдиної термінологічної моделі у сфері правового регулювання соціальної роботи. У Законі України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» вживається поняття «фахівець із соціальної роботи». У Законі України «Про соціальні послуги» – «працівники надавачів соціальних послуг». У підзаконних нормативно-правових актах, зокрема в Класифікаторі професій та Довіднику кваліфікаційних характеристик, професійних стандартах застосовуються інші професійні найменування – «соціальний працівник» і «соціальний робітник».

На нашу думку, нормативна незгодженість термінів ускладнює чітке визначення кола осіб, на яких поширюються відповідні права, обов'язки та гарантії. В умовах воєнного стану ці труднощі загострюються. Зокрема, у ситуації перерозподілу управлінських повноважень, зміни підпорядкування закладів соціальної сфери або виникнення питань щодо компенсацій і відповідальності за шкоду, завдану під час виконання службових обов'язків у небезпечних умовах, відсутність чіткої та уніфікованої законодавчої конструкції правового статусу може призводити до різного тлумачення норм і, як наслідок, до послаблення рівня правового захисту працівників, задіяних у соціальній роботі.

Поняття «соціальний працівник» і «соціальний робітник» конкретизуються на рівні підзаконних нормативно-правових актів, зокрема в Національному класифікаторі України ДК 003:2010 «Класифікатор професій» [6], та у Випуску 80 «Соціальні послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників [7].

З аналізу кваліфікаційних характеристик випливає, що діяльність соціального працівника має організаційно-професійний та координаційний характер. Він здійснює оцінювання потреб осіб і сімей, розробляє та координує індивідуальні плани надання соціальних послуг, забезпечує взаємодію між різними суб'єктами соціальної роботи, бере участь у роботі мультидисциплінарних команд і контролює якість надання послуг. Отже, соціальний працівник не лише безпосередньо працює з клієнтом, а й відповідає за організацію та результативність процесу соціальної підтримки.

Натомість соціальний робітник виконує діяльність переважно виконавського характеру. Він здійснює безпосереднє надання соціальних послуг відповідно до визначених стандартів і працює під керівництвом соціального працівника або фахівця із соціальної роботи. Таким чином, якщо соціальний працівник забезпечує організацію та координацію соціальної роботи, то соціальний робітник реалізує її практичні заходи.

Під час воєнного стану зазначена диференціація набуває особливого значення. Соціальний працівник, який виконує організаційні та координаційні функції, несе підвищену відповідальність за прийняття рішень в умовах кризових ситуацій, евакуаційних заходів, перерозподілу ресурсів та роботи з особами, що зазнали травматичного досвіду. Соціальний робітник, своєю чергою, здійснює безпосередню роботу в умовах підвищеного безпекового ризику, зокрема на територіях, наближених до бойових дій.

Проте чинне законодавство не встановлює спеціалізованих гарантій професійної діяльності з урахуванням цієї функціональної різниці та воєнних умов. Норми щодо забезпечення безпечних умов праці, супервізії чи матеріального забезпечення мають загальний характер і не диференціюють ризики, пов'язані з координаційною відповідальністю та безпосереднім виконанням робіт у небезпечному середовищі. У результаті в умовах війни брак чітко визначеної та уніфікованої конструкції правового статусу різних категорій працівників соціальної сфери може ускладнювати застосування гарантій, пов'язаних із безпекою, компенсацією шкоди чи додатковими соціальними виплатами.

Тим самим, термінологічна неузгодженість у поєднанні з «мирним» характером гарантій професійної діяльності послаблює стабільність правового статусу працівників, задіяних у соціальній роботі, особливо в умовах воєнного стану, коли питання чіткого визначення прав, обов'язків і гарантій набувають не лише теоретичного, а й практичного значення.

Додатковий вплив на стабільність правового статусу соціальних працівників здійснили зміни у сфері трудового законодавства, запроваджені на період воєнного стану. Йдеться насамперед про Закон України № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [8], який встановлює особливості застосування норм Кодексу законів про працю України (КЗпП) [9] у період дії особливого правового режиму.

Зокрема, ст. 5 зазначеного Закону передбачає спрощення процедури звільнення працівників, у тому числі можливість розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця без обов'язкового погодження з профспілкою (за винятком випадків звільнення виборних профспілкових працівників), що є відступом від гарантій, встановлених ст. 43 КЗпП України.

Стаття 6 Закону № 2136-IX встановлює можливість призупинення дії трудового договору у разі неможливості забезпечення працівника роботою або виконання ним роботи внаслідок збройної агресії. Цей механізм тимчасово звільняє сторони від виконання взаємних обов'язків і змінює традиційний баланс трудових гарантій, закріплений у КЗпП.

Крім того, ст. 3 цього Закону допускає встановлення тривалості робочого часу до 60 годин на тиждень (для працівників, зайнятих на об'єктах критичної інфраструктури), що є відступом від загального правила 40-годинного робочого тижня, передбаченого ст. 50 КЗпП України. Також у період воєнного стану допускається зміна істотних умов праці без дотримання двомісячного строку попередження, визначеного ст. 32 КЗпП України, що додатково впливає на передбачуваність і стабільність трудових прав працівників.

Поряд із браком спеціалізованих гарантій професійної діяльності в умовах підвищеного безпекового ризику, загальні зміни трудового законодавства об'єктивно звужують рівень традиційних трудових гарантій, що в сукупності створює додатковий виклик для забезпечення належного правового статусу соціального працівника в умовах воєнного стану.

Окремі труднощі у гарантуванні сталості професійної діяльності соціальних працівників пов'язані із правовим режимом критичної інфраструктури та мобілізаційним законодавством.

Віднесення закладів та організацій соціальної сфери, зокрема тих, що здійснюють соціальну роботу та надають соціальні послуги, до об'єктів критичної інфраструктури здійснюється відповідно до спеціальної процедури, визначеної Законом України «Про критичну інфраструктуру» [10] та Порядком віднесення об'єктів до критичної інфраструктури, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 1109 (у редакції постанови КМУ від 16 грудня 2022 р. № 1384) [11].

Згідно з Переліком секторів критичної інфраструктури [12] до таких секторів віднесено, зокрема, сектор соціального захисту, який охоплює підсектори пенсійного забезпечення, соціального страхування, а також соціальної допомоги і соціальних послуг. Водночас сама по собі відповідність діяльності сектору соціального захисту не означає автоматичного набуття конкретною установою статусу об'єкта критичної інфраструктури.

Рішення про віднесення конкретного об'єкта до критичної інфраструктури приймається за результатами його ідентифікації та оцінки рівня негативного впливу у разі знищення, пошкодження або порушення функціонування такого об'єкта. Згідно з встановленими

секторальними критеріями, визначальним для прийняття рішення є масштаб можливих наслідків для надання основних послуг населенню. У секторі соціального захисту ключовий критерій – це кількість населення, яке може залишитися без соціальних виплат або соціальних послуг у разі припинення діяльності відповідного об'єкта. Зокрема, катастрофічний рівень негативного впливу (4 бали) визначається у разі, якщо припинення функціонування об'єкта призведе до ненадання основних послуг більш як 145 000 жителям на території більш як однієї області або не менш як трьох міст обласного значення. Критичний рівень (3 бали) – якщо наслідки охоплюють більш як 30 000 жителів області або значну частину міста обласного значення; значний рівень (2 бали) – більш як 6000 жителів; незначний рівень (1 бал) – менш як 6000 жителів [13].

Відповідно до ст. 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [14] визначено перелік категорій громадян, які мають право на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації. При цьому працівники, які здійснюють соціальну роботу на професійних засадах, прямо до такого переліку не віднесені.

Тим самим, сам по собі професійний статус соціального працівника (або інші дотичні до соціальної роботи професійні назви) не є підставою для надання відстрочки чи бронювання. Збереження таких працівників на робочих місцях у період мобілізації залежить не від характеру їх професійної діяльності, а від статусу відповідного надавача соціальних послуг. Бронювання можливе у випадку, якщо установа буде визначена такою, що має важливе значення для забезпечення життєдіяльності населення, або віднесена до об'єктів критичної інфраструктури відповідно до встановленої процедури. За відсутності такого статусу надавачі соціальних послуг не мають спеціально визначених законодавчих гарантій щодо збереження кадрів в умовах мобілізації.

Висновки. Підсумовуючи, сформулюємо такі висновки.

Найперше, чинне законодавство не містить спеціалізованої нормативно-правової конструкції, яка би була спрямована на регулювання здійснення соціальної роботи в умовах воєнного стану. Права, обов'язки та гарантії професійної діяльності соціальних працівників визначені універсально і не враховують специфіки підвищених безпекових ризиків, кризового характеру надання допомоги та необхідності роботи в умовах мобілізаційних обмежень.

По-друге, термінологічна неузгодженість у законодавстві ускладнює чітке визначення обсягу прав, обов'язків і гарантій різних категорій працівників у галузі соціальної роботи, що в умовах воєнного стану пов'язано з ризиком порушення принципу правової рівності і послаблення захисту соціальних працівників, соціальних робітників або фахівців із соціальної роботи.

По-третє, гарантії професійної діяльності, передбачені Законом України «Про соціальні послуги», мають загальний характер і не містять спеціальних механізмів забезпечення безпеки праці, страхування професійних ризиків, компенсації шкоди чи особливостей кризової супервизії в умовах воєнного стану. Це створює дисбаланс між зростанням професійного навантаження соціальних працівників та рівнем їхнього правового захисту.

По-четверте, зміни трудового законодавства, запроваджені Законом України № 2136-ІХ (Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»), об'єктивно звузили традиційні трудові гарантії (спрощення процедури звільнення, можливість призупинення трудового договору, зміна істотних умов праці, подовження робочого часу для окремих категорій працівників), що додатково вплинуло на стабільність правового становища соціальних працівників у період воєнного стану.

По-п'яте, мобілізаційне законодавство не передбачає окремої відстрочки для працівників, які здійснюють соціальну роботу на професійних засадах. Збереження кадрового потенціалу у сфері соціальних послуг залежить не від професійного статусу працівника, а від правового статусу відповідного надавача соціальних послуг.

Відповідно до цього, на нашу думку, подальше вдосконалення правового регулювання статусу працівників, що зайняті соціальною роботою на професійних засадах, має бути спрямоване на:

– нормативне закріплення особливостей здійснення соціальної роботи в умовах воєнного стану;
– уніфікацію термінологічної моделі правового статусу працівників у галузі соціальної роботи;
– запровадження спеціальних гарантій безпеки праці та страхування професійних ризиків;
– удосконалення механізмів кадрового забезпечення системи соціальних послуг у період мобілізації;
– нормативне врегулювання кризової супервізії та психологічної підтримки фахівців.
Реалізація зазначених напрямів сприятиме формуванню більш адаптованої до воєнних викликів моделі правового статусу соціального працівника та забезпечить належний баланс між обсягом професійної відповідальності й рівнем правових гарантій його діяльності.

Список використаних джерел:

1. Жила А., Гордеюк А. Правовий статус працівника як суб'єкта індивідуальних трудових відносин: сучасні виклики. *Пропілеї права та безпеки*. 2025. № 6-7. С. 57-59.
2. Івчук Ю.Ю. Особливості правового статусу працівників в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 4. С. 198-200.
3. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
4. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21 червня 2001 р. № 2558-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
6. Національний класифікатор України. Класифікатор професій. ДК 003:2010: затверджено та надано чинності наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 р. № 327. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>
7. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. ВИПУСК 80. Соціальні послуги: затверджено наказом Міністерства соціальної політики України від 29.03.2017 р. № 518. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0518739-17#Text>
8. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 р. № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
9. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
10. Про критичну інфраструктуру: Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1882-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text>
11. Порядок віднесення об'єктів до критичної інфраструктури: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 1109. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1109-2020-%D0%BF#Text>
12. Перелік секторів критичної інфраструктури: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 1109. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1109-2020-%D0%BF#n42>
13. Методичні рекомендації щодо категоризації об'єктів критичної інфраструктури: затверджено наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 15 січня 2021 р. № 23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0023519-21#Text>
14. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21 жовтня 1993 р. № 3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>

Дата першого надходження рукопису до видання: 11.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025

